

PRZEGLĄD SPOŁECZNY

PROTOKÓŁ

Walnego Zjazdu Delegatów i Kół Wojewódzkiego Towarzystwa Opieki Społecznej „PRZYSTAŃ“

W BIAŁYMSTOKU W DN. 22 I 23 LUTEGO 1930 ROKU

Przewodniczący Wojewoda Białostocki pan Karol Kirst.

Obecni: Założycielka Towarzystwa p. Marja Kirstowa.

a) Zarząd Główny Towarzystwa: Prezes: A. Franz; wiceprezes: dr. Kroebli; skarbnik: dyr. Kościa; sekretarz: p. Kamińska.

Członkowie: Ks. dziekan Chodyko, dyr. Borowicz, p. Pacewiczówna, dr. Brodowicz, nac. Kamiński, p. Jalczak, p. Zaremba, p. Młyński, inż. Głogowski, p. Antonowicz, dr. Lewitt, dyr. Łapiński, kpt. Kramarz, p. Piłgowski, dr. Zak, p. Makowiecki.

b) Delegaci Oddziałów i Kół: 1) Augustów (miasto i powiat): Dr. Jan Jaworowski, Dunin Markiewicz i Bujalski. 2) Białystok (miasto): Prezydent miasta Hermanowski, Borowicz, Piłgowski, Zaremba. 3) Białystok (powiat): Kolendo, Miroszniczenkova, Milewski, Grenda i Bryła. 4) Bielsk: St. Szczek i Błahowski. 5) Grajewo: Dr. Sienkiewicz i Jan Głapiński. 6) Grodno (miasto i powiat): Cz. Rączaszekowa, ks. Kablukow, Bogacki, W. Swiechowska, Lipczyński, dr. Leonowicz, Prezydent miasta Rączaszek. 7) Kolno: J. Szabela i p. insp. Szczuciński. 8) Łomża (miasto i powiat): Prezydent miasta Swiderski, E. Mikułowska, P. Piontek, Fr. Hryniewicz. 9) Ostrów-Mazowiecka: St. Zarzycka, Starosta R. Zarzycki, M. Pawłowska, J. Hegnerówna. 10) Ostrołęka: J. Dobkowski. 11) Sokółka: Ks. Dziekan Bokszczanin, Al. Tarasiewiczowa. 12) Siemiatycze: Antoni Morski. 13) Suwałki: St. Malinowski. 14) Wołkowyś: M. Stoszko, B. Krawciewicz, W. Karpiński. 15) Wysokie Mazowieckie: Dr. St. Majewski, L. Dziurski.

c) Przedstawiciele władz: Delegat Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, p. Kowarski. Przedstawiciel Głównego Inspektora Pracy, Okręgowy

Inspektor Pracy, inż. Butwiłowicz. W zastępstwie Dowódcy Okręgu Korpusu III, plk. Kmicic-Skrzyński i rtm. Krzyżanowski. Urzędu Wojewódzkiego — naczelnik wydziału Zdrowia Publicznego dr. Brodowicz i dr. Siemaszko, naczelnik Wydziału Pracy i Opieki Społecznej—p. Kamiński.

d) Przedstawiciele Samorządu miejskiego, instytucyj społecznych. Prezes Rady Miejskiej m. Białegostoku — p. R. Młyński, prezes Polskiego Białego Krzyża—p. Borowiczowa, prezes Rodziny Wojskowej p. Połomska, prezes Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet — Wittekowa, prezes Związku Obrony Kresów Zachodnich — p. p. Galasiewicz i Ledóchowski, prezes Towarzystwa „Lechja“ — Dr. Wittek, prezes Towarzystwa Żydowskiego T.O.Z. dr. Segal i H. Freidkes.

e) Prasa: redaktor Głosu Obywatela—p. Magenheim.

Porządek dzienny:

1) Zagajenie Zjazdu oraz odczytanie regulaminu obrad Walnego Zjazdu, 2) ukonstytuowanie się Prezydium Zjazdu, 3) powitanie Zjazdu, 4) sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego T-wa, 5) nadanie godności członków honorowych, 6) sprawozdanie delegatów z działalności Oddziałów, 7) ustalenie planu działalności T-wa, 8) uchwalenie budżetu na rok 1930/31, 9) zatwierdzenie umów w sprawie dzierżawy ośrodków w Zernie (powiat wołkowyśki), Zabłudowie (powiat białostocki) oraz z Kasą Chorych w sprawie kolonji letnich, 10) rezygnacja Zarządu Głównego, 11) wybór Głównej Komisji Rewizyjnej, 12) zmiana statutu, 13) wolne wnioski i 14) zamknięcie Zjazdu.

Punkt I.

Prezes Zarządu Głównego p. August Franz po powitaniu w serdecz-

nych słowach zebranych, otworzył Zjazd o godzinie 1-szej po południu, przyczem został odczytany regulamin obrad,

Punkt II.

Na wezwanie Prezesa Zarządu Głównego p. Franza, zebrani zaprosili przez akklamację na Przewodniczącego Zjazdu Wojewodę p. Karola Kirsta, który powołał do stołu prezydjalnego na wice-przewodniczących ks. Dziekana Bokszczanina z Sokółki i Dr. Jaworowskiego z Augustowa.

Na asesorów—prezydenta miasta Łomży—p. Swiderskiego i dr. Sienkiewicza z Grajewa, na sekretarzy: p. Rączaszekowa z Grodna i p. Kolendo z Białegostoku.

Pozatem p. Przewodniczący zaprosił do stołu prezydjalnego: przedstawiciela Ministra Pracy i Opieki Społecznej — naczelnika p. Kowarskiego i przedstawiciela Głównego Inspektora Pracy — p. inż. Butwiłowicza.

Po ukonstytuowaniu się Prezydium Zjazdu na wniosek tegoż uchwalono jednomyślnie wysłać depeze holdownicze

do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej,

do Marszałka Józefa Piłsudskiego, do Pana Ministra Spraw Wewnętrznych,

oraz do Pana Ministra Pracy i Opieki Społecznej (załącznik № 1).

Punkt III.

Pierwszy witał Zjazd w imieniu Pana Ministra Pracy i Opieki Społecznej p. naczelnik Kowarski, który w przemówieniu swem podkreślił inicjatywę wojewody K. Kirsta w powołaniu do życia T-wa i oddanie się temu dziełu wojewodziny pani Kirstowej oraz zaznaczył, że T-wo „Przystań“ jest jedyną tego rodzaju orga-

nizacja wojewódzka na terenie Państwa Polskiego.

W imieniu Pana Ministra Spraw Wewnętrznych powitał Zjazd i złożył życzenia pomyślnej pracy wojewoda, Pan Karol Kirst, w imieniu pana Głównego Inspektora Pracy i swym — p. inżynier Butwilowicz.

Z kolei w. przewodniczący Zjazdu p. Jaworowski odczytał list, nadesłany z okazji Zjazdu przez Ks. Biskupa Dr. Bandurskiego (zał. № 2), którego ostatni ustęp, zawierający błogosławieństwo dla wysiłków członków T-wa „Przystań” i tych, którzy korzystają z opieki społecznej, wszyscy obecni wysłuchali stojąc.

Dalsze życzenia nadesłali: Dr. Piestrzyński, dyrektor Departamentu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Kurator Okręgu Szkolnego Warszawskiego, p. Zawadzki i T-wo Żydowskie Opieki nad Sierotami Żydowskimi.

Następnie witali Zjazd: p. naczelnik Galasiewicz — w imieniu Związku Obrony Kresów Zachodnich, prezydent Hermanowski — w imieniu m. Białegostoku, p. Dr-owa Wittekowa — w imieniu Związku Obywatelskiej Pracy Kobiet, dyrektor Wysocki — w imieniu Polskiego Czerwonego Krzyża, nac. Dr. Witte od T-wa „Lechja”, Dr. Siemaszko od Związku Lekarzy Państwa Polskiego, ksiądz prawosławny Kablukow od T-wa Trzeźwości, prof. Młyński od Białostockiej Rady Miejskiej i Dr. Leonowicz od miasta Grodna.

Punkt IV

Przed przystąpieniem do rozpatrzenia sprawozdań z działalności Zarządu Głównego, pan Prezes Franz wygłosił przemówienie o ideologii T-wa „Przystań”, treści następującej:

Akcja opieki społecznej na terenie Województwa Białostockiego jakkolwiek ma pewną tradycję — jeszcze dwa lata temu była bardzo niska.

Działalność stowarzyszeń, instytucji i jednostek, zajmujących się opieką społecznie była prowadzona według zgóry ustalonego planu, wskutek czego rozwijały się one nierównomiernie, przyczem jedne dziedziny postawione stosunkowo dobrze, inne całkowicie były zaniedbane. Jakkolwiek instytucje te dobrze pracowały — nie cechowała ich planowość, konsekwentna praca, dziś która jest podstawą zagadnienia opieki społecznej, zwłaszcza że wszystkie one opierały swą działalność na pojęciu o dobroczynności. Dzisiaj niema filantropji lecz poczucie twardego obowiązku służenia społeczeństwu — potrzebę tę rozumiały już poszczególne jednostki, rozumie ją i całe społeczeństwo.

Istniejące stowarzyszenia nie obejmowały całokształtu zagadnienia opieki społecznej lecz spełniały tylko poszczególne zadania.

Oto p. Wojewoda Białostocki Karol Kirst rzucił myśl stworzenia instytucji „Przystań”, która na terenie całego Województwa objęłaby całokształt opieki nad człowiekiem od chwili przyścia jego na świat do końca życia.

Przytaczam poniżej kilka zdań, wyjętych z przemówienia Pana Wojewody Karola Kirsta podczas poświęcenia lokalu T-wa „Przystań”, które uzasadniają potrzebę istnienia tej instytucji, a więc:

„Istniały przedtem i obecnie istnieją w poszczególnych miastach towarzystwa dobroczynności i inne tego rodzaju instytucje. Są one niewątpliwie potrzebą serca ludzi dobrej woli, są pożyteczne. Lecz placówki te odcierane fragmenty akcji opiekuńczej niczem ze sobą nie powiązane. Dlatego powstała „Przystań”. Chce ona skuć wszystkie ogniwa łańcucha miłosierdzia, chce, aby nie zabrakło żadnego z ogniw, poczynając od opieki nad matką, noszącą w swem łonie przyszłe dziecko poprzez żłobki, domy dziecka, dożywianie w szkołach, kolonje, obozy świetlice dla młodzieży pracującej zawodowo, tanie kuchnie aż do zakładów, dla starców i niedołączonych.

„Przystań” dąży, aby wszędzie gdzie nędza i wszędzie, gdzie są bezbronni — powstały wszystkie te placówki.

Trzeba tym najbezbronniejszym, jakimi są dzieci, trzeba tym niedołączonym, jakimi są starcy nieść pomoc i okazać serce, pociągnąć całe społeczeństwo do współpracy z rządem i samorządem w akcji niesienia pomocy jednostkom najbardziej jej potrzebującym. Potrzeba jednak, aby ta pomoc nie była gestem wspaniałomyślności sytego lecz spełnieniem twardego obowiązku społecznego, aby najszczytniejsze hasła, miłość bliźniego nie demoralizowało tych, którzy ją okazują i nie upodalała tych, którzy z niej korzystają, aby nie rodziły się nowe zastępy żebraków lecz przeciwnie, szeregi ludzi podniesionych uczuciem wdzięczności dla społeczeństwa.

W Województwie o ludności mieszanej jest nakazem sumienia nie tylko nieść pomoc opuszczonym, lecz z uporem kroczyć szlakiem Batorego z hasłem prawdziwej chrześcijańskiej miłości i braterstwa.

Trzeba roztoczyć opiekę nad dużą dzieckiem od pierwszej chwili jego życia, aby wykształcić z niego zdrowego fizycznie i duchowo bojownika o przyszłość narodu.”

Z powyższego widzimy, jakimi ideaми kierowali się inicjatorzy „Przystani”.

Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego od 22: XII 1928 roku do 20: II 1930 roku wygłosił p. Wice-wojewoda Dr. A. Kroebl (zał. Nr. 3 i 4), sprawozdanie zaś kasowe za czas od 15: II 1929 roku do 15: II 1930 roku p. Dyr. Kościa-Zbirochowski. (zał. Nr. 5).

W imieniu Komisji Rewizyjnej p. Dyr. R. Wieczorek odczytał wniosek, że po sprawdzeniu stanu rachunkowego, sprawozdania kasowego oraz odnośnych dowodów Zarządu Głównego Wojewódzkiego Towarzystwa Opieki Społecznej „Przystań” w dniu 19 go i 20 lutego 1930 roku Komisja Rewizyjna znalazła takowe w porządku i wniosła o udzielenie absolutorjum Zarządowi Głównemu przez Walny Zjazd.

Dyskusję nad sprawozdaniem Zarządu Głównego odroczone do czasu wysłuchania sprawozdań z działalności poszczególnych Oddziałów.

Punkt V

Na przedstawione przez Pana Prezesa Franza umotywowane wnioski, wszyscy obecni przy powstaniu z miejsc i długotrwałych oklaskach powzięli jednomyślnie następujące uchwały:

1) „Wojewódzkie T-wo Opieki Społ. „Przystań” powstało z inicjatywy i dzięki gorącej i serdecznej opiece Pana Wojewody Karola Kirsta, wskutek czego osiągnięta i rozwinięta została doniosła myśl i Jego idea skordynowania opieki społecznej, która uwidacznia się w każdej dziedzinie, a w szczególności w kierunku opieki nad dziećmi i młodzieżą, której rozwój fizyczny i duchowy jest podstawą przyszłości narodu polskiego.

Walny Zjazd stwierdza, że idea Pana Wojewody Karola Kirsta została należycie zrozumiana i pod egidą Towarzystwa powstaje szereg placówek, służących potrzebom najbardziej biednych i zaniedbanych oraz, że idea ta stała się naczelnym hasłem do wysiłku w pracy na tem polu.

Wyrażając swą serdeczną wdzięczność Panu Wojewodzie Karolowi Kirstowi, Walny Zjazd, ofiarowując mu jednomyślnie godność członka honorowego, prosi Go przyjęcie tego członkostwa i objęcie protektoratu nad Towarzystwem.

2) Pani Wojewodzina Marja Kirstowa, skupiając przy sobie ludzi oddanych pracy społecznej potrafiła wysiłki ich, rozproszone w różnych organizacjach opieki społecznej, połączyć w całość pod postacią stworzenia Wojewódzkiego Towarzystwa

Opieki Społecznej „Przystań”, będąc główną założycielką tego Towarzystwa i nie szczędząc w niem swojej uderzającej owocnej pracy.

Pani Wojewodzina Marja Kirstowa, rozwijając działalność Towarzystwa zajęła się przedewszystkiem losem dziatwy, skutkiem czego powstał Dom Dziecka, który swoje dalsze istnienie i rozwój zawdzięcza Jej nieostrudzonej opiece, swej jako Kuratorki

Dalszej owocnej pracy Pani Wojewodziny Marji Kirstowej, inicjującej godziwe rozrywki dla młodzieży, zawdzięcza młodzież chwile oderwania od szarzyzny życia i uszlachetnienie swego ducha.

Wzruszony do głębi p. Wojewoda, dziękując zapewnił w imieniu swoim i Małżonki, że i nadal pracować i czuwać będą nad rozwojem T-wa „Przystań” — o ile możliwości z jeszcze większą energją.

Ks. Dziekan Bokszezanin, który przy powzięciu powyższych uchwał objął przewodnictwo w imieniu zebranych dziękował p. Wojewodzie i Pani Wojewodzynie za prace i trudy i wezwał wszystkich do okrzyku „Niech żyją!” na cześć Obojga dostojnych protektorów. Okrzyk przy oklaskach powtórzono kilkakrotnie.

Po zatwierdzeniu punktu V ogłoszona została przerwa obiadowa do godziny 5 po południu.

Po wznowieniu posiedzenia o g. 5-tej rozpatrzono:

Punkt VI

Sprawozdania z działalności Oddziałów złożone zostały przez poszczególnych delegatów. Sprawozdania te załącza się do protokołu. (załącznik № 6).

Punkt VII

Plan pracy na przyszłość przedstawili w szczegółach p. Naczelnik Kamiński. Plan ten przyjęto jednomyślnie do wiadomości i wykonania.

Staraniem Zarządu Głównego będzie, aby wszystkie Oddziały i Kola, celem wykonywania swoich zadań powołały od życia conajmniej następujące sekcje: 1) Sekcję Opieki nad Matką i Dzieckiem; 2) Sekcję Opieki nad Młodzieżą Szkolną; 3) Sekcję Kolonij Letnich; 4) Sekcję Tygodnia Dziecka.

I. Sekcja Opieki nad Matką i Dzieckiem

Dążeniem Zarządu Głównego jest: 1) aby wszystkie Oddziały i Kola T-wa prowadziły akcję opieki nad matką i dzieckiem w miastach powiatowych, miasteczkach i osadach t. j. aby w roku bieżącym zostały zorganizowane Stacje Opieki nad

matką i dzieckiem, w tych miastach i osadach, gdzie dotychczas brak jest takich zakładów; 2) aby wszystkie Oddziały i Kola organizowały „Domy Dziecka”, rozszerzając sieć tych placówek; 3) aby istniejące jeszcze dotąd przedszkola w niektórych Oddziałach — przekształcić na „Domy Dziecka”; 4) aby Oddział Miejski w Białymstoku, zrealizował projekt budowy żłobka.

II. Sekcja Opieki nad Młodzieżą Szkolną

Zarządu Głównego dąży: 1) aby możliwie wszystkie dzieci szkół powszechnych w miastach i miasteczkach były dożywiane; 2) aby Oddziały zwróciły uwagę na zdrowotność dzieci szkolnych, t. j. akcję profilaktyczną, mającą na celu zapobieganie chorobom przez wydawanie tranu, przez pomoc dentystyczną, przez naswietlanie lampą kwarcową i t. p.; 3) aby dorywczo organizowane akcje dożywiania dzieci w szkołach ująć w planową, systematyczną, stałą akcję, prowadzoną stosownie do opracowanego przez Zarząd Główny planu; 4) aby dzieci biedne ze szkół powszechnych otrzymywały odzież i obuwie i pomoce szkolne, oraz korzystały z wycieczek.

III. Sekcja Kolonij Letnich

Zarządu Głównego dąży: 1) aby wszystkie Oddziały i Kola T-wa prowadziły kolonie i półkolonie dla dzieci miejscowych i dla dzieci polskich z Niemiec; 2) aby około 3000 dzieci wysłać na kolonie i półkolonie i letnie; 3) aby zdobyć własne budynki na kolonie letnie.

IV. Sekcja Tygodnia Dziecka

Zarządu Głównego dąży: 1) aby Sekcje Tygodnia Dziecka we wszystkich Oddziałach i Kola T-wa pracowały stale, nie tylko w ciągu rokurocznie urządzone Tygodnia Dziecka; 2) aby w ciągu roku Sekcje Tygodnia Dziecka urządzały dla dzieci przedstawienia, zabawy i inne rozrywki oraz pogadanki i odczyty dla młodzieży i rodziców.

Przystępując do ułożenia programu prac Woj. T-wa Op. Społ. „Przystań” w Białymstoku Zarząd Główny zdawał sobie sprawę z potrzeb w zakresie opieki społecznej na terenie Województwa oraz uwzględnił możliwości finansowe Oddziałów i Kól T-wa.

Zapoczątkowaną przez T-wo „Przystań” właściwą akcję opieki społecznej, której zadaniem jest obserwowanie organizmu społecznego, a wedle możliwości usuwanie względnie łagodzenie ujemnych objawów życia, Zarząd Główny realizuje przez Oddziały i Kola T-wa.

Na tem obrady w dniu 22 lutego zakończono.

Obrady w dniu 23 lutego w zastępstwie Pana Wojewody Karola Kirsta utworzył wice-przewodniczący Zjazdu Ks. Dziekan Bokszezanin.

Punkt VIII.

Budżet na rok operacyjny 1930-31 zreferował i uzasadnił szczegółowo p. Dr. Łapiński, przyczem przybyli Pan Wojewoda Kirst i Prezes Pan Franz wyjaśnili, że budżet ten został ułożony z uwzględnieniem wydatków administracyjnych Zarządu Głównego i wydatków Oddziałów T-wa wg. ich zamierzeń rozwoju pracy i że wykonanie tego budżetu w całości zależne jest od osiągnięcia zaprojektowanych wpływów.

Po dłuższej dyskusji, w której omówiono również plan walki z żebractwem przedłożony projekt budżetu zatwierdzone na sumę 952.000 zł. — po stronie wydatków i dochodów (Zał. 7).

Pozatem przyjęto do wiadomości sprawozdanie za okres ubiegły.

Punkt IX.

Pan Kapitan Kramarz zreferował umowy w sprawie długoletnich dzierżaw:

1) ośrodka rolnego w Zernie (pow. Wołkowyskiego) stanowiącego własność państwową dla urządzenia zakładu wychowawczego - opiekuńczego; 2) parceli gruntu z budynkami w Zabłudowie, stanowiących własność Sejmiku Powiatu Białostockiego, dla urządzenia przytułku dla starców; 3) umowę z Kasą Chorych w sprawie kolonij letnich dla dzieci.

Po złożonych przez przewodniczącego Pana Wojewodę Kirsta dodatkowych wyjaśnieniach do każdej z powyższych umów i podkreśleniu ich korzyści dla celów T-wa — umowy te zostały przyjęte i zatwierdzone jednomyślnie.

Przewodniczący Pan Wojewoda Karol Kirst, poparty przez ks. Dziekana Bokszezanina i członków Zjazdu, przyjął w imieniu Zjazdu rezolucję i wyrażając ustępującemu Zarządowi podziękowanie za całą działalność i położone zasługi, prosił o pozostanie dotychczasowego Zarządu w pełnym składzie do chwili dokonania zamknięcia rachunkowych.

Punkt XI.

Przed rozpatrzeniem tego punktu zabrał głos Przewodniczący Pan Wojewoda Karol Kirst i podkreślił, że jest rzeczą konieczną, aby do Komisji Rewizyjnej powołani byli ludzie powszechnie znani i szanowani i aby do ich opinii, którą przy spraw-

daniu zamknąć rachunkowych wydadza, miano powszechne zaufanie.

Na skutek zgłoszonych kandydatur do Głównej Komisji Rewizyjnej zostali wybrani jednogłośnie jako członkowie: ks. Dziekan Bokszczyński, Dyr. A. Wysocki, dyr. Wiczorek, p. Krajewski, Dyr. Riegert; na zastępców powołano: reagenta Bednarskiego, p. Marszałka i red. Hryniewiczza.

Punkt XII.

Przy omawianiu zmian statutu wywiązała się ożywiona dłuższa dyskusja nad § 2 statutu, określającym charakter, cele i zadania T-wa „Przystań”.

Po przemówieniu Pana Wojewody który zaznaczył:

„Są instytucje czysto polskie, czysto żydowskie i czysto białoruskie. „Przystań” chce pomagać wszystkim obywatelom polskim bez różnicy narodowości. Oczywiście nie może być mowy o tym, by „Przystań” łączyła się choćby w najdrobniejszym stopniu z czemkolwiek antypolskim, antykatolickim, antypaństwowym. Przed takimi warunkami broni „Przystani” skład jej członków i charakter jej działalności”.

zebrani 31 głosami za, 8 przeciw, przy 4 wstrzymujących się od głosowania uchwalili, dodać w tym paragrafie ustęp: „wychowanie dzieci i młodocianych winno odbywać się w duchu religijnym i państwowym”.

Zmiany uchwalone w niektórych innych paragrafach statutu, mają charakter czysto organizacyjny i uwidocznione są w załączonym do protokołu nowym statucie.

Statut w nowej treści został przyjęty. (Załącznik Nr. 8).

Do przedstawienia nowego statutu do zatwierdzenia, Walny Zjazd upoważnił Panią Wojewodziną M. KIRSTOWĄ, Pana Prezesa FRANZA i Pana Prezydenta HERMANOWSKIEGO.

Punkt XIII.

Rozpatrzone wolne wnioski i uchwalono:

1) na wniosek d-ra Sienkiewicza — „Tydzień Dziecka” przenieść z miesięcy powakacyjnych na przedwakacyjne. Z uwagi jednak, że termin urzędzenia „Tygodnia Dziecka” należy do władz szkolnych poleca się Zarządowi Głównemu czynić starania w tym kierunku;

2) na wniosek Pani Wojewodziny KIRSTOWEJ — protokół Walnego Zjazdu przesłać Oddziałom w ciągu 10 dni.

3) na wniosek Pana Wice-Wojewody KROEBLA uchwalono: „Wobec doniosłego znaczenia jakie dla rzemiosła i drobnego przemysłu posiada akcja Woj. T-wa Op. Spół. „Przy-

stań”, mająca na celu za pomocą prowadzenia obozów letnich i świetlic dla młodocianych pracowników rozwijać i podnosić stan fizyczny, moralny i kulturalny młodego pokolenia pracowników, tej podstawy stanu średniego, Walny Zjazd delegatów „Przystani” uchwala zwrócić się do p. Ministra Przemysłu i Handlu z prośbą o zainteresowanie się tą akcją i zapewnienie jej opieki i pomocy materialnej”.

4) Na wniosek Pana Wojewody KIRSTA — uchwalono zwrócić się do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej o spowodowanie zainteresowania się inspektorów pracy obozami dla młodzieży rzemieślniczej i wyrazić podziękowanie lekarzom, nauczycielom i Panu Kuratorowi Okręgu Szkolnego Warszawskiego za współpracę w zadaniach T-wa.

5) Na wniosek dr. Sienkiewicza — uchwalono: „W celu umożliwienia Oddziałom i Kołom T-wa „Przystań” utrzymania ścisłej łączności i wza-

Sekretarz:

J. Kolenko.

ZALĄCZNIK 2.

List ks. biskupa Bandurskiego

Tak się złożyło, że w czasie, gdy „Przystań” Białostocka obchodzi swe święto Walnym Zjazdem Delegatów i poświęceniem sztandaru własnego, muszą brać udział w uroczystości 12-lecia przebiecia się II Brygady Legjonów Polskich przez front austriacki pod Rarańczą i dlatego nie mogą przybyć do Białegostoku i dokonać poświęcenia sztandaru „Przystani”.

Łączę się za to duchowo z inicjatorami Towarzystwa Opieki Społecznej, które ogniskuje w sobie wszystkie działy ogromnej dziedziny życia ludzkiego, potrzebującej pomocy i ratunku. Wielkiem i szerokim sercem objęliście Panowie i matkę i dziecko, młodzież w ochronkach i starców niedołężnych w przytułkach, robotnika w fabryce, terminatora i czeladnika spracowanego, dla którego stworzyliście kolonie i obozy letnie, by spoczął choć na krótki czas i świeżem, zdrowym odetchnął powietrzem.

W czyn wspaniały wcielacie wezwanie poety:

„Mnóż się ty jeden przez czynów tysiące”.

„A będą z Ciebie jednego tysiące”
Dobrze zrozumieliście złote słowa Adama Mickiewicza:

— „W szczęściu wszystkie są wszystkich cele”.

jemnego poznawania swej działalności uznać „Głos Obywatela”, jako regionalny dziennik Województwa Białostockiego, za swój organ oficjalny.

Pozatem zobowiązać wszystkie Oddziały do prenumerowania tego dziennika, Kołom zaś prenumeratę zalecić.

W końcu Walny Zjazd zalecił Zarządowi Głównemu:

1) opracowanie regulaminu przyjmowania członków; 2) opracowanie regulaminu zwolnienia Walnych Zjazdów Oddziałów i Kół; 3) utworzenie sekcji walki z alkoholizmem; 4) zatrudnienie pracą starców, utrzymywanych w przytułkach.

Punkt XIV.

Po wyczerpaniu porządku dziennego Pan Wojewoda w krótkich słowach zwrócił uwagę na pewne charakterystyczne momenty Zjazdu i zachęcając do dalszej wytrwałej pracy zamknął Zjazd w dniu 23 lutego 1930 roku o g. 5 tej po południu.

Przewodniczący

Wojewoda Białostocki

Karol KIRST.

To szczęście, to dobro rozdajecie wszystkim bez wyjątku miłością Chrystusową darząc każdego z osobna, byle był biedny, słaby, opuszczony.

Światło, ciepło i zdrowie niesiecie tam, gdzie mrok i zimno. Opiekę materialną otaczając braci, dbacie również o stronę moralną i religijną tych, co pod skrzydła Wasze się chronią.

Niechże tedy ta dobroczynna działalność „Przystani” pokryje braki i zaradzi wszystkim potrzebom ludności białostockiego Województwa, a nowy sztandar niech skupia w imię Boże mnogie rzesze prawych obywateli i ludzi dobrej woli i prowadzi ich do rzetelnej i gorliwej pracy dla pożytku bliźnich a tem samym dla dobra i chwały Państwa Polskiego!

Z całego serca błogosławieństwo szlachetnym wysiłkom Członków Towarzystwa „Przystani”, jakoteż wszystkim, którzy korzystają z opieki społecznej, życząc, aby ofiarność publiczna hojną wspierała dłońmi placówek stworzone już na terenie województwa i nowe jeszcze dzieła, które przeżywa miłość ma zapoczątkować.

Szczęść Boże! Z pozdrowieniem i oddaniem w Chrystusie.

Dr. Władysław Bandurski, Biskup.

ZALĄCZNIK 3.

Przemówienie Prezesa T-wa p. Franza

Akcja opieki społecznej na terenie Województwa Białostockiego, jakkolwiek ma pewną tradycję — jeszcze dwa lata temu była bardzo nikła.

Działalność stowarzyszeń, instytucji i jednostek, zajmujących się opieką społeczną nie była prowadzona według zgóry ustalonego planu, wskutek czego rozwijały się one nierównomiernie, przyczem jedne dziedziny postawione stosunkowo dobrze, inne całkowicie były zaniedbane.

Jakkolwiek instytucje te dobrze pracowały — nie cechowała ich planowa, konsekwentna praca, która dziś jest podstawą zagadnienia opieki społecznej, zwłaszcza, że wszystkie one opierały swą działalność na pojęciu o dobroczynności.

Dzisiaj niema filantropji, lecz poczucie twardego obowiązku służenia społeczeństwu; potrzebę tę zrozumiały już poszczególne jednostki, zrozumie je i całe społeczeństwo.

Istniejące stowarzyszenia nie obejmowały całokształtu zagadnienia opieki społecznej, lecz spełniały tylko poszczególne zadania.

Oto Pan Wojewoda Białostocki Karol KIRST zruca myśl stworzenia instytucji „Przystań”, która na terenie całego Województwa objęłaby całokształt opieki nad człowiekiem, od chwili przyjścia jego na świat do końca życia.

Przytaczam poniżej kilka zdań, wyjętych z przemówienia Pana Wojewody Karola KIRSTA podczas poświęcenia lokalu biura T-wa „Przystań”, które uzasadniają potrzebę istnienia tej instytucji, a więc: „Istniały przedtem i obecnie istnieją w poszczególnych miastach Towarzystwa dobroczynności i inne tego rodzaju instytucje. Są one niewątpliwie potrzebą serca ludzi dobrej woli, są pożyteczne. Lecz placówki te, to oderwane fragmenty akcji opiekuńczej, niczem ze sobą nie powiązane. Dlatego powstała „Przystań”. Chce ona kuć wszystkie ogniwa łańcucha miłosierdzia, chce, aby nie zabrakło żadnego z ogniw, poczynając od opieki nad matką, noszącą w swem łonie przyszłe dziecko, poprzez Żłobki, Domy Dziecka, dożywianie w szkołach, kolonie, obozy, świetlice dla młodzieży pracującej zawodowo, Tanie Kuchnie aż do zakładów dla starców i niedołężnych.

„Przystań” dąży, aby wszędzie gdzie niedza i wszędzie gdzie są bezbronni — powstały wszystkie te placówki.

Trzeba tym najbezbardziej, jakimi są dzieci, trzeba tym niedo-
lężnym jakimi są starcy, nieść pomoc i okazać serce, pociągnąć całe społeczeństwo do współpracy z rządem i samorządem w akcji niesienia pomocy jednostkom najbardziej jej potrzebującym. Trzeba jednak, aby ta pomoc nie była gestem wspaniałomyślności sytego, lecz wypełnieniem twardego obowiązku społecznego. Aby najszczytniejsze hasło, „miłość bliźniego”, nie demoralizowało tych którzy ją okazują i nie upadało tych, którzy z niej korzystają, aby nie ro-

dziły się nowe zastępy żebraków, lecz przeciwnie, szeregi ludzi podniesionych na duchu i ożywionych uczuciem wdzięczności dla społeczeństwa.

W Województwie o ludności mięszonej jest nakazem sumienia nie tylko nieść pomoc opuszczonym, lecz z uporem kroczyć szlakiem Batoroego z hasłem prawdziwej chrześcijańskiej miłości i braterstwa.

Trzeba roztoczyć opiekę nad dużą dzieckiem od pierwszej chwili jego życia, by wykształcić z niego zdrowego fizycznie i duchowo bojownika o przyszłość narodu”.

Z powyższego widzimy jakimi ideami kierowali się inicjatorzy „Przystani”.

ZALĄCZNIK 4.

Przemówienie Wiceprezesa Dr. Kroebła

W dniu 22 grudnia 1928 roku pod przewodnictwem Pana Wojewody K. KIRSTA przy udziale Pani Wojewodziny Marii KIRSTOWEJ oraz 28 miejscowych działaczy społecznych odbyło się organizacyjne zebranie Wojewódzkiego T-wa Opieki Społecznej pod nazwą „Przystań”.

Przyjęto statut. Jako założyciele T-wa statut podpisali: Pani Wojewodzina Maria KIRSTOWA, Pan August FRANZ, prezes Izby Skarbowej i Pan Wincenty HERMANOWSKI, Prezydent miasta.

Po dokonaniu wyborów na członków Zarządu Głównego, nastąpiło, w dniu 7-go stycznia 1929 roku ukonstytuowanie się prezydium i mianowanie kierowników sekcji. Zarząd ten z nieznaczniemi zmianami pracuje do chwili obecnej i składa się z Prezesa Augusta FRANZA, I Wiceprezesa KROEBLA, II W.-Prezesa Inspektora M. JURECKIEGO, Skarbnika Witolda KOŚCIE-ZBIROCHOWSKIEGO, Sekretarza Zofji KAMIŃSKIEJ, członków Zarządu: Ks. Dziekana CHODYKO, Dr. Lewitta, Pastora Zirkwitzka, p. dyr. Lapińskiego, prof. Młyńskiego, prof. Heleny PACOWICZOWNY, p. Jureckiego, Dr. Z. BRODOWICZA, nac. Kamińskiego, inż. Głogowskiego i p. Antonowicza.

W celu realizowania pracy przy Zarządzie Głównym istnieje 8 sekcji:

1) Sekcja Finansowo-gospodarcza, przewodniczący Dyrektor Banku Gospodarstwa Krajowego P. Stefan LANIŃSKI. 2) Sekcja Organizacyjna — przewodniczący Pan Naczelnik M. Kamiński. 3) Sekcja Opieki nad Matką i Dzieckiem — przewodniczący Pan Doktor Z. Brodowicz. 4) Sekcja Kolonij Letnich —

przewodniczący Pan dr. Lewitt, 5) Opieki nad młodzieżą szkolną, — przewodniczący Pan Prezes Młyński. 6) Sekcja Opieki nad młodzieżą pozaszkolną — przewodniczący Pan Inżynier E. Głogowski. 7) Sekcja Tygodnia Dziecka — przewodniczący p. Inspektor M. Jurecki. 8) Sekcja opieki nad dorosłymi — przewodniczący Pan Dyr. Witold Antonowicz.

Zadaniem sekcji Finansowo-gospodarczej jest sporządzanie budżetu Zarządu głównego oraz na podstawie nadsyłanych preliminarij budżetowych układanie całego budżetu Towarzystwa Opieki Społecznej „Przystań” czuwanie nad jego wykonaniem, oraz sporządzanie instrukcji kasowo-budżetowych dla Oddziałów.

Sekcja organizacyjna rejestruje oddziały i koła, opracowuje statuty, regulaminy i okólniki, układa wszelkie programy uroczystości, czuwa nad jednolitością organizacji w Oddziałach.

Sekcja Opieki nad Matką i Dzieckiem ma za zadanie powoływanie do życia placówek jak Żłobki, Przedszkola t. zw. Domy Dziecka, Domy zarobkowe dla matek, poradnie dla matek, Krople mleka.

Zadaniem sekcji kolonij letnich, jest prowadzenie kolonij, półkolonij, kolonij dla dzieci polskich z Niemiec, organizowanie ogródków działkowych, Jordanowskich i Rauowskich.

Sekcja opieki nad młodzieżą szkolną organizuje dożywianie dzieci w szkołach, zaopatruje biedną młodzież w odzież, obuwie i podręcz-

niki szkolne, w razie potrzeby udziela dzieciom pomocy lekarskiej.

Sekcja Opieki nad młodzieżą pozaszkolną z podziałem na podsekcje: obozów (przewodniczący p. Dr. Karwowski) i świetlice (przewodnicząca J. Krzeska) ma za zadanie organizowanie obozów dla młodzieży pracującej zawodowo, inicjuje bursy dla młodzieży rzemieślniczej, prowadzi zakłady o specjalnym charakterze (zakład dla dziewcząt w Żernie), organizuje świetlice, poradnie psychotechniczne.

Zadaniem sekcji opieki nad dorosłymi jest inicjowanie w Oddziałach „Tanich Kuchni”, „Schronisk dla starców, organizowanie wszelkiego rodzaju poradni ogólnych i t. p. (przeciwgruźliczych, przeciwjagliczych, przeciwnenerycznych).

Sekcja Tygodnia Dziecka stale funkcjonuje, ma ona za zadanie systematycznie zachęcać społeczeństwo do stałego zainteresowania się dzieckiem i matką i stwarzać podstawy (odczyty, pogadanki, filmy) racjonalnego ujęcia akcji opieki nad dzieckiem. Niezależnie od tego dostarcza ona rozrywek dla dzieci przez organizowanie przedstawień dziecięcych, obdarowywanie dzieci zabawkami, lalkami, obuwem, odzieżą i t. p. Organizuje choinki.

W celu ułatwienia działaczom społecznym orientowanie się w dość specjalnych i na ogół dotąd mało znanych zagadnieniach opieki społecznej, przy Zarządzie Głównym zapoczątkowano biblioteczkę. Biblioteczka powstała wyłącznie z ofiar.

Największym darem, stanowiącym właściwy zrab biblioteczki, był dar Pana Wojewody Karola Kirsta. T-wo „Przystań” otrzymało też pewną ilość broszur od Oddziału Polskiego T-wo Emigracyjnego w Białymstoku. Ogółem ilość książek dosięga 80-ciu egzemplarzy.

Program pracy i sposoby realizacji zamierzeń „Przystani” omawiano na posiedzeniach Zarządu Głównego i poszczególnych Sekcji.

Posiedzeń Zarządu w okresie sprawozdawczym odbyło się 20, na których prawie zawsze był obecny Pan Wojewoda Karol Kirst.

Zarząd Główny początkowo pracował w bardzo ciężkich warunkach. Niektóre jednostki ze społeczeństwa odnosiły się z lekceważeniem — sądzono, że „Przystań” dąży do zlikwidowania wszystkich innych placówek opieki społecznej. T-wo „Przystań” nie ma zamiaru zwalczać innych organizacji, przeciwnie dąży ono do współpracy z pokrewnymi instytucjami. Obowiązek opie-

ki społecznej ciąży przeważnie na samorządzie, jednakże wobec trudności finansowych samorządy nie wykonywują w pełni tego obowiązku.

Towarzystwo „Przystań” podejmując prace, zadania których dotąd nikt nie podjął, pragnie jednocześnie uzupełnić w dziedzinie opieki społecznej działalność samorządu, lecz nie zawsze bywa zrozumiane, gdyż nie wszystkie jeszcze magistraty i sejmiki przychylnie się odnoszą do poczynań „Przystani” czy to w udzielaniu subwencji, czy też w odnajmowaniu lokali dla urządzenia opiekuńczych placówek.

Z przykrością należy zaznaczyć, że towarzystwo „Przystań” nie ma należytej łączności z Inspekcją Pracy, która jest niezbędna przy organizowaniu świetlic, burs i obozów dla młodzieży pracującej zawodowo. Wina nie leży po stronie Zarządu Głównego, który niejednokrotnie zabiegał o nawiązanie kontaktu.

Olbrymie jest pole do pracy na niwie społecznej, zwłaszcza jeżeli chodzi o opiekę nad dzieckiem i młodzieżą. Czynniki rządowe, samorządowy i prywatny inicjatywa są równie konieczne.

Współpraca żywa tych czynników a nie wzajemne zwalczanie się jest niezbędna dla wzajemnego uzupełniania się.

Wielkie zainteresowanie się akcją „Przystani” okazuje Rząd, Ministerstwo Pracy, Pan Wojewoda Karol Kirst, władze wojskowe z Generałem Litwinowiczem na czele i Państwowym Urzędem W. F. i P. W.

Towarzystwo „Przystań” ma swego przedstawiciela w Radzie Opieki w Warszawie w osobie Pani Wojewodziny Marji Kirstowej, która na prośbę Zarządu zgodziła się przyjąć na siebie ten obowiązek.

Współpracują również z Towarzystwem „Przystani” i inne instytucje społeczne na pewnych odcinkach pracy: nawiązano kontakt ze Związkiem Obrony Kresów Zachodnich w sprawie wspólnego przeprowadzenia w roku bieżącym kolonii dla dzieci polskich z Niemiec; Towarzystwo Eugeniczne likwiduje sekcję opieki nad Matką i dzieckiem oraz sekcję Kolonii Letnich, przekazując swe agendy z całym zaufaniem Towarzystwu „Przystań”.

Przeprowadzono pertraktacje z Zarządem Kasz Chorych w Białymstoku odnośnie wspólnej akcji kolonii letnich dla dzieci miejscowych.

Związek Pracy Obywatelskiej Kobiety zrzekł się na rzecz „Przystani” działalności opiekuńczej, współdziałając z Towarzystwem przez czynną

współpracę swoich członków w Oddziałach „Przystani”.

Stosunek większości społeczeństwa w chwili obecnej jest bardzo życzliwy, stworzono bowiem ramy dla społeczeństwa, które może znaleźć w „Przystani” pole do pracy poczynając od opieki nad niemowlęciem aż do opieki nad starcami włącznie.

Właściwą pracę Towarzystwa prowadzą Oddziały i Kola, które powstawały w następującej kolejności: 1) Ostrów-Mazowiecka 2) Białystok powiat, 3) Wysokie Mazowieckie 4) Białystok miasto, 5) Bielsk Podlaski, 6) Kolno, 7) Grodno powiat, 8) Sokółka, 9) Suwałki, 10) Augustów, 11) Grajewo, 12) Łomża powiat, 13) Ostrołęka, 14) Wolkowysk, 15) Suwałki, 16) Łomża miasto 17) Grodno miasto.

Kola: 1) Siemiatycze, 2) Ciechanowiec, 3) Hajnówka, 4) Raczkki, 5) Zambrów, 6) Drohiczyn.

W stadium organizacji znajdują się: Gródek, Porzecze, Skidel, Zelwa. Są Oddziały pracujące intensywniej i prosperujące słabiej.

Dla nawiązania kontaktu z Oddziałami utworzono stanowisko Inspektora Oddziałów.

Zinspekcjonowano pracę Oddziałów i Kół: Białystok Ostrów Mazowiecka, Suwałki, Augustów, Wolkowysk, Grodno miasto, Raczkki, Hajnówka, Siemiatycze.

Z szeregu potrzeb, jakie powinny być niewłocznie zaspokojone, Zarząd Główny wyznaczył jako minimum pracy w Oddziałach następujący zakres działalności przez powołanie Sekcji: 1) Opieki nad Matką i Dzieckiem, 2) Opieki nad młodzieżą szkolną, 3) Opieki nad młodzieżą pozaszkolną, 4) Kolonii letnich, 5) Tygodnia Dziecka, 6) Sekcji Finansowej. Powyższe sekcje są odpowiednikami sekcji Zarządu Głównego, których zadaniem jest udzielanie fachowych wskazówek przy organizowaniu i prowadzeniu zakładów i instytucji.

W dziedzinie opieki nad Matką i Dzieckiem poważnym sukcesem T-wo „Przystań” jest stworzenie pewnego typu przedszkola z dożywianiem, typu, który rzadko spotyka się w Polsce, jak zaznaczyła wizytatorka z Warszawy, pani Czerwińska.

Dzieciniec, zwany „Domem Dziecka”, powstał w Białymstoku z inicjatywy pani Wojewodziny Marji Kirstowej, która objęła godność Kuratorki „Domu Dziecka” i był prowadzony przez Zarząd Główny do chwili powstania Oddziału Miejskiego w Białymstoku.

W zakładzie tym dziecko pod okiem wykwalifikowanego personelu, otrzymując naukę i czterokrotnie posiłek, spędza około 12-tu godzin.

„Domy Dziecka” prócz Białego-stoku powstały w Wysoko-Mazowieckiem, Augustowie, Hajnówce, 2 w Wolkowysku, w Raczkach oraz w Suwałkach.

W stadium organizacji jest „Dom Dziecka” w Grajewie i Kolnie.

Stacje Opieki nad matką i dzieckiem uruchomiono w Ostrowi-Mazowieckiej, Augustowie, Sokółce, Wolkowysku, w Skidlu z ramienia Oddziału Powiatowego T-wo „Przystań” w Grodnie. W Grajewie i Kolnie w stadium organizacji.

Projektuje się uruchomienie Stacji w Gródku i Supraślu.

Największą żywotnością i powodzeniem poszczycić się może akcja kolonii i półkolonii letnich.

Na terenie Województwa Białostockiego skorzystało za pośrednictwem i staraniem „Przystani” 1470 dzieci, w tym dzieci polskich z Niemiec w liczbie 500. Przybyło dzieciom na wadze przeciętnie od 2-ch do 3-ich klg. Kolonie letnie były żywotowane przez Ministra Pracy p. Prystora, państwa Wojewodostwa K. Kirstów, oraz członków Zarządu Głównego T-wo „Przystań”.

Przewodniczący Kolonii letnich, dr. Lewitt, jest członkiem istniejącej przy Województwie Komisji dla spraw kolonii letnich i jako delegat „Przystani” bierze udział w Zjazdach Centralnego Komitetu Przyjęcia Dzieci Polskich z Niemiec.

Niezwykle ważnym działem pracy T-wo „Przystań” jest opieka nad młodzieżą szkolną. Dożywianie dzieci prowadzą Oddziały: Białystok, Wysokie-Mazowieckie, Sokółka, Grajewo, Grodno, Bielsk-Podlaski, Ostrołęka, Ostrów-Mazowiecka.

Dziennie na terenie Województwa dożywa się około 500 dzieci. Poza to udziela się pomocy dzieciom w postaci rozdawnictwa odzieży, obuwia.

Zapoczątkowano akcję ogródków działkowych w Kolnie. T-wo „Przystań” prowadzi bursę przy Gimnazjum w Ostrołęce.

W budżetach Oddziałów figurują sumy na zakupienie tranu dla dzieci, lamp kwarcowych. „Przystań” opiekuje się zdrowiem młodzieży szkolnej, organizując przychodnie lekarskie.

Wielkim krokiem naprzód w sprawie opiekę nad młodzieżą pozaszkolną było zainicjowanie przez Pana Wojewodę Karola Kirsta i Jego Małżonki obozów dla młodocian, pracujących zawodowo. Oddział Ostrowski patronował nad obozami harcerskimi w Melkini. Rozszerzając w dalszym ciągu opiekę nad młodzieżą pozaszkolną—T-wo „Przystań” uruchomi Zakład Opiekuńczy w Ośrodku Zerna dla

dziewcząt. Oddziały prowadzą Świe-tlice w Białymstoku i Grodnie.

W roku 1929 we wrześniu na terenie woj. Białostockiego T-wo „Przystań” urządziło „Tydzień Dziecka”. W dniu Święta Dziecka odbyły się nabożeństwa we wszystkich świątyniach. Na program złożyły się: defilady, pochody, odczyty, pogadanki rozdawnictwo lalki, pomocy szkolnych itp. Nie zapomniano również i o chorych dzieciach, obdarzając je zabawkami. Kolumna kinowa wyświetliła odpowiednie filmy, odwiedzając niektóre Oddziały prowincjonalne T-wo „Przystań”. Imprezy dochodowe, urządzone w „Tygodniu Dziecka” przyniosły 23.298 zł. 05 gr., dając nadwyżkę 9878 zł. 94 gr.

Sekcja Tygodnia Dziecka w ciągu roku urządziła 2 odczyty, które wygłosili znawcy dusz dziecięcych, panowie: dr. Korczak i Babicki z Warszawy.

Ponadto w roku ub. z inicjatywy Pani Wojewodziny Marji Kirstowej urządzono 2 choinki w Białymstoku dla dzieci szkół powszechnych. Podobne choinki urządzono we wszystkich Oddziałach powiatowych.

T-wo „Przystań” roztaczając opiekę i nad dorosłymi zorganizowało, Tanie Kuchnie: w Białymstoku, Grodnie, Łomży. Dyrekcja Lasów Państwowych pod naciskiem „Przystani” uruchomiła Tanią Kuchnię w Białowieży Obiady wydane są za opłatą od 20 do 50 gr.— Odczuwa się brak odpowiednich lokali na jadalajnie, gdzie robotnik korzystający z Taniej Kuchni mógłby przy odpowiednim urządzaniu bez usprawiedliwionego niezdecydowania spożyć obiad, ociekając na posiłek w przyległej czytelni.

Niosąc pomoc lekarską ludności zorganizowano poradnie przeciwgruźlicze w Sokółce, Kolnie, Grajewie, Ostrowi Mazowieckiej. Z ramienia Oddziału Sokólskiego w miejscowościach: Suchowoli, Nowym Dworze, Kuźnicy.

Poradnie przeciwjaglicze istnieją w Kolnie, Ostrowi Mazowieckiej, Grajewie, Porzeczu, Skidlu. Ambulatorium dla bieżących w Ostrowi Mazowieckiej udziela porad b. wiele—korzystają z pomocy chorzy bez różnicy wyznania.

W najbliższych tygodniach będzie uruchomione schronisko dla starców w Zabłudowie.

Praca Zarządu Głównego spoczywała przez pół roku w rękach pracowników honorowych, po 6-ciu miesiącach pracy Zarząd Główny zaangażował do pomocy Przewidyjmu jedną siłę pomocniczą, a od 1-go października utworzono biuro, składające się z Inspektora Oddziałów, pe-

niącego obowiązki Kierownika, Sekretarki biura, buchaltera i woźnego. T-wo „Przystań” posiada własny lokal w Białymstoku; składający się z 3-ich pokoiów i kuchni.

T-wo „Przystań” w dniu 11-go stycznia urządziło bal reprezentacyjny, który dał 3071 zł.

Członkami dożywotnimi T-wo „Przystań” są: Jerzy-Rafał Książę Lubomirski, Książęta Druccy-Lubeccy, Ob. ziemski M. Kawelin, Białostockie T-wo Elektryczności, Browar parowy Dojlidy, T-wo Białost. Manufaktury—Eugenjusz Becker.

Członków rzeczywistych T-wo liczy przeciętnie 1.500.

Liczba ta jest, zdawałoby się dość mała, lecz chodzi Zarządowi o jakość, a nie o ilość Członków.

Powyższe zestawienie prac mówi o działalności T-wo „Przystań” za ubiegłą kadencję.

Kończąc niniejsze sprawozdanie ustępujący Tymczasowy Zarząd Główny poczuwa się do obowiązku podziękować na tem miejscu za współpracę przedewszystkiem Państwu Wojewodostwu, K. Kirstom. Wszystkim Członkom Oddziałów i Kół, oraz tej Części społeczeństwa, która czy to ofiarą pracą, czy poparciem materialnym przyczyniło się do urzeczywistnienia zamierzeń programowych Towarzystwa. Oddziałom zaś życzymy, aby ufundowały z dobrowolnych ofiar Sztandar T-wo—symbol łączności i wytrwania przy idei, przyświecał im w pracy, aby przewodził im duch w drodze do osiągnięcia celu: „kuć ogniwa miłosierdzia” nie tylko w miastach, lecz także w osadach i wsiach.

Opieka społeczna — to obowiązek każdego obywatela

Chcesz przyjść z pomocą niezamożnej rodzinie i młodzieży — złóż ofiarę w produktach, częściach ubrania, obuwiu, lub gotówce na ręce Zarządu Oddziału Miejskiego Woj. T-wo Op. Sp. „Przystań” w Białymstoku.

Sekretariat Zarządu Oddziału Miejskiego:

Kościelna 8-m. 6 — przyjmuje od godz. 9-ej do 13-ej i od 16-ej do 19-ej.

Wykaz Oddziałów oraz Zakładów i akcji prowadzonych przez Towarzystwo „Przystań”

L. p.	Nazwa Oddziału	Data powstania oddziału	Ilość członków	Jakie Zakłady prowadzi	Jakie akcje prowadzi	Ilość osób objętych opieką
1.	Augustów (oddz. pow.)	27.III. 29	221	Stacja Op. nad Matką i Dzieckiem	— — — — — Dożywianie dzieci Kolonje	214 57
2.	Białystok (oddz. miej.)	23. II. 29	125	Dom Dziecka Świetlica Tania kuchnia	— — — — — Dożywianie dzieci Kolonje Kolonje dla dzieci z Niemiec Półkolonje Obozy wypocz. dla młodz. prac zaw. Gwiazdka Tydzień dziecka Dożywienie dzieci w szkołach	70 120 150 917 (dziennie) 300 150 134 229 300 9000 150
3.	Białystok (oddz. pow.)	25. I. 29	10	Dom Starców (w organizacji)	— — — — —	40
4.	Bielsk podl. (oddz. pow.)	30. I. 29	53	Dom Dziecka w Hajnówce	— — — — — Dożywianie dzieci w Bielsku Dożywianie w Białowieży Kolonje Kolonje dla dzieci z Niemiec Półkolonje	50 42 (dziennie) 30 7 50 20 150 (dziennie) 58
5.	Grodno (miasto)	22.XI. 29	200	Tania kuchnia Świetlica	— — — — — Dożywianie dzieci Dożywianie dzieci Kolonje dla dzieci z Niemiec Półkolonje	1190 70 (dziennie) 83 30 50 80 30
6.	Grodno (powiat)	9.III. 29	122		Porada lek. Dożywianie dzieci Kolonje Przychodnie lek.	25 (dziennie) 900 (dziennie) 50 20 (dziennie)
7.	Kolno (pow.)	12. II. 29	45		Tania kuchnia Kolonje Półkolonje Kolonje	250 40 170 49
8.	Grajewo (pow.)	4.IV. 29	150		Stacja Op. nad Matką i Dzieckiem Przychodnia przeciwgruźl. Przychodnia ogólna Opieka doraźna Tydzień dziecka Kolonje letn. Kolonje dla dzieci z Niemiec Dożywianie dzieci	850 770 starszych 1689 dzieci 650 46 3000 60 50 500
9.	Łomża (miasta)		57	Tania kuchnia	— — — — — Bursa Przedszkole	40 170 49
10.	Łomża (pow.)	4.III. 29	56		Dożywianie dzieci Tydzień Dziecka	30 1120
11.	Ostrów Maz.	20. I. 29	56		Dożywianie dzieci Kolonje Tydzień Dziecka	851 30 82 600
12.	Ostrołęka (pow.)	31.VII. 29	140	Bursa Przedszkole	Dożywianie dzieci Kolonje Tydzień Dziecka	45 280 18 40
13.	Sokółka (pow.)	5.III. 29	76	4 Przychodnie	Dożywianie dzieci Kolonje letnie Kolonje dla dzieci z Niemiec	35 60 30 60 20 40 30 30
14.	Suwałki (pow.) Sejny	20.III. 29	83 41	Dom Dziecka	Dożywianie dzieci Kolonje letnie Kolonje dla dzieci z Niemiec	60 20 40 30 30
15.	Wołkowysk (pow.)	4.III. 29	52	Dom opiekuńczy dla dziewcząt w Zernie Dwa Domy Dziecka	Dożywianie dzieci Kolonje letnie	60 20 40 30 30
16.	Wysokie-Maz. (pow.)	9. I. 29	30	Dom Dziecka	Dożywianie dzieci Kolonje letnie	60 20 40 30 30
17.	Siemiatycze	8. I. 29	85	Dożywienie	Kolonje letnie Półkolonje	40 30 30